XXI :-

413

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 23-7-2010
Nomor Induk : 11163/PM-Museum/10
BIB - ID : 9249460
ITEM - ID : 0000380754Y
Asal : Museum Pusat

Rp 288.700,-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXI 4/3.

CALIFORNIË.

BESCHRIJVING

VAN DAT LAND,

DOOR

C. L. PLASBERG.

ARNHEM,
J. G. STENFERT KROESE,
1849.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

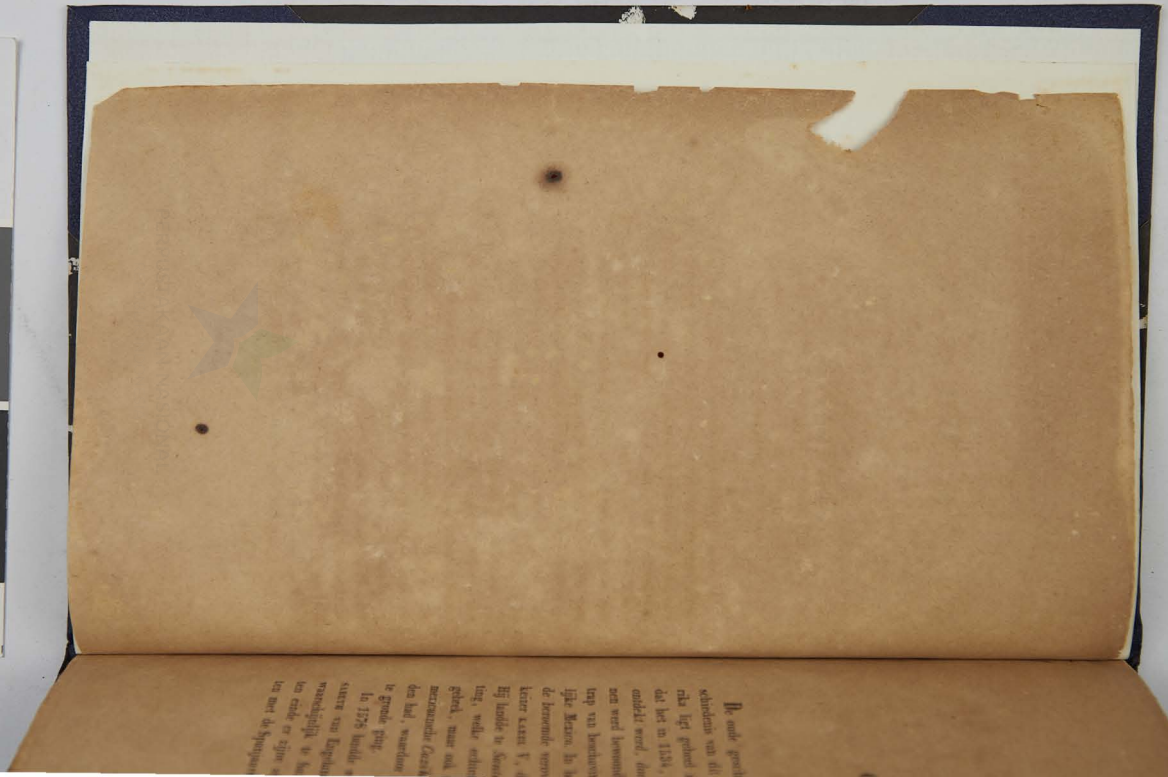

CALIFORNIË.

1. *Geschiedenis.*

De oude geschiedenis van *Californië*, of de geschiedenis van dit land vóór de ontdekking van Amerika ligt geheel in het duister. Slechts weet men dat het in 1534, toen het door Spaansche schepen ontdekt werd, door verscheidene stammen van Indianen werd bewoond, die echter op eenen veel lageren trap van beschaving stonden dan die in het eigenlijke Mexico. In het jaar 1536 nam FERDINAND CORTEZ, de beroemde veroveraar van Mexico, het in bezit voor keizer KAREL V, die tevens koning van Spanje was. Hij landde te *Santa-Cruz* en stichtte eene volkplanting, welke echter niet alleen met het nijpendste gebrek, maar ook met aanhoudende aanvallen der mexicaansche *Caziken* of Indiaansche vorsten te strijden had, waardoor deze volkplanting dan ook weldra te gronde ging.

In 1578 landde FRANCIS DRAKE, admiraal van ELISABETH van Engeland in eene haven op 38° N.B., waarschijnlijk te San Francisco in Opper-Californië, ten einde er zijne schepen, die in gedurige gevechten met de Spanjaarden veel geleden hadden, te ka-

lefateren, en noemde het naar zijn vaderland Engeland, hetwelk ook wel eens Albion genoemd wordt, *Nieuw-Albion*, welken naam het tot op het einde der zeventiende eeuw behield. Toen ontving het den naam van *Islas-Carolinas*, daar men nog altijd in den waan verkeerde dat Californië een eiland was. In het jaar 1700 werd echter het raadsel opgelost door de ontdekkingen van den Jezuit EUSEBIO FRANCISCO KINO, welke tevens aanleiding gaven tot het stichten van snel opeenvolgende en spoedig bloeijende zendelings-posten, die de tweede verovering van het land door de Spanjaarden voorbereidden. Nu werd Californië gesplitst in twee intendantschappen, *California la viéja* en *California muéva* of Oud- en Nieuw Californië en maakte de noordwestelijkste provincie uit van het onderkoningschap Mexico, welks lotgevallen het tot in den jongsten tijd deelde, toen het na den voor Mexico ongelukkigen oorlog, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika werd ingelijfd.

2. *Grenzen en Grootte.*

Neder-Californië, of *Oud-Californië*, bestaat uit een schiereiland, hetwelk 2200 vierk. mijlen groot is. Het strekt zich uit van de kaap *San-Lucas*, het zuidelijkste punt van hetzelve onder 22° 52′ N.B. tot aan de haven *San-Diego* (32° 39′ N.B.) ten noordwesten en *San-Pedro* aan de Rio-Colorado ten noordoosten. De gansche lengte bedraagt 240 uren. Het grenst ten Noorden aan Opper-Californië en de landen der vrije Indianen, ten westen aan den Grooten Oceaan of de stille Zuidzee en ten oosten aan de Golf van Californië of de Purperzee.

Opper-Californië of *Nieuw-Californië* is een smal kustland van 1450 tot 1500 vierk. mijlen grootte, hetwelk zich 200 uren lang, langs den Grooten Oceaan uitstrekt, van de haven *San-Diego* onder 32° 39′ N.B. tot aan de *Kaap Oxford* onder 42° N.B.. Het grenst ten noorden aan het Oregon-gebied, ten oosten aan het gebied der vrije Indianen, ten zuiden aan Neder-Californië en ten westen aan den Grooten Oceaan.

3. *Grondgesteldheid.*

Californië wordt verdeeld in *Oud-* of *Neder-Californië* en in *Nieuw-* of *Opper-Californië*. Het eerste is bedekt met onvruchtbare bergen, en was vroeger door woeste stammen Indianen bewoond, onder welke de Jezuiten slechts door groote volharding, welke steeds een kenmerk van hunne orde uitmaakte, gelijk zulks ook in Paraguay gebleken is, zendelingsposten konden aanleggen. De grond is hier slechts zelden geschikt om met vrucht bebouwd te worden. *Opper-Californië* daarentegen heeft eenen goed bevochtigden grond, welke veelal met zwarte aarde bedekt en zeer vruchtbaar is. Alle bewoonde plaatsen, die 8 of 10 uren van elkander liggen, bevinden zich meestal op eenen smallen rand langs de zee. Tusschen de bergen bevinden zich nog weinige woningen. Het aanzien van het land is verrukkend schoon; het is eene opeenvolging van onmetelijke dalen, in welke men vele amerikaansche en alle europische gewassen kan bouwen. De helling der bergen is met vele wouden bedekt, waarvan de ligt- en donkergroene schakering het oog zeer aangenaam streelt en bovenal een heerlijk genot schenkt aan den zeeman,

die dikwijls weken lang niets dan lucht en water ziet.

Door beide deelen loopt van het zuiden naar het noorden eene hooge bergketen, de *Noord-Amerikaansche Zeealpen* of *West-Cordilleras* genoemd, welke ten zuiden met de kaap San Lucas begint, over het algemeen ten westen zeer steil met terrassen nederdaalt, ten zuiden kale steppen op haren breeden rug draagt, ten noorden langzamerhand tot het Oregon-plateau overgaat en menigvuldige blijken van vulkanisch karakter draagt. Zoo vindt men b. v. in Neder-Californië de vulkanen *Gigania*, die eene hoogte van 1380 Nederlandsche ellen bereikt en *Las Virginas*. In Opper-Californië vindt men den hoogen berg *San Bernardino*, in de bergketen *Sira* of *Surra San Lucia*. Eenigen vlakten hebben 60 uren lengte en eene breedte van 15 tot 20 uren, in welke het gras na overvloedigen regen dikwijls eene hoogte van 3 ellen bereikt.

4 *Wateren.*

De west kust van *Californië* wordt in hare geheele lengte bespoeld door den *Grooten Oceaan* of de *stille Zuidzee*, dat groote water hetwelk Amerika van Azie en Nieuw-Holland scheidt. Het vormt hier verscheidene baaijen, eenige schoone havens en eene groote golf. De voornaamste baaijen zijn van het noorden naar het zuiden: de *Trinidas-baai*, de baai van *San Francisco*, de baai van *Monterey*, de baai *Los Todos-Santos*, de baai *Las Virgas*, de baai van *Sebastian* en de *Magdalena-baai*.

De *Golf van Californië*, ook wel *Purperzee* of *Mare Vermejo* genaamd, dringt van het zuid-oosten

naar het noord-westen zeer ver het land in, en heeft eene lengte van 220 en eene breedte van 20 tot 40 uren. In deze golf vindt men eenige paarlbanken, welke echter niet meer zoo rijk zijn als in vroegeren tijd. Ook zijn er vele purpermosselen in, waarvan de golf waarschijnlijk haren naam ontvangen heeft.

De voornaamste rivieren zijn: de *Rio Colorado de la California* die 200 uren lang is, uit de vereeniging der beide rivieren *Zaguananas* en *Nabajoa* ontstaat en op de westzijde van de Sierra de las Grullas ontspringt en kort voor zijnen mond nog de aanzienlijke rivier *Gila* opneemt. Verder de rivieren *Los Mungos*, de *Sacramento* welke midden door de rijke goudstreek stroomt en eenige molens drijft, de *San Joaquim* en vele kleinere.

Groote meren zijn er niet; de grootste zijn de *Thulemeren* welke door eene rivier zamenhangen; daarenboven vindt men tusschen de bergen nog eenige kleine meren, welke er nog geenen naam hebben.

Opper-Californië is veel beter door rivieren besproeid dan Neder-Californië, omdat de bergketen die door het schiereiland loopt, de vorming van groote rivieren verhindert, en dus hare loop slechts zeer kort kan zijn. Hierin komt het overeen met Italie en Noorwegen, waar men ondanks de uitgestrektheid der kusten weinige bevaarbare rivieren vindt. De zomerwarmte doet daarenboven nog dikwijls deze kleine rivieren of liever beken verdroogen, waardoor dus ook Beneden-Californië veel minder geschikt is om bebouwd te worden dan Opper-Californië.

Vele baaijen, zoo als die van *San Francisco*, *San Diego*, enz, vormen uitmuntende havens, uitnemend geschikt om een groot aantal schepen tegen de meeste

stormen te beveiligen. Daarom heeft dan ook het Congres der Vereenigde staten van Noord-Amerika besloten, om in de baai van *San Francisco*, eene der schoonste van de wereld, een hoofdstation voor de marine aan te leggen, tevens dienende om deze, eerst onlangs verworvene en zoo zeer in waarde gerezene streek, krachtdadig te kunnen beschermen. Het is immers deze baai, welke in de handelswereld gewis eene zeer gewigtige plaats zal innemen; zij zal eenmaal en dit misschien spoedig tot de meest bezochte van Amerika's westkust behooren, daar uit haar hoofdzakelijk het kostbare erts, dat hier thans in zulk eene aan het wonderbare grenzende menigte gevonden wordt, zal uitgevoerd worden en in haar de schepen met allerhande waren beladen zullen moeten binnen loopen.

5 *Luchtgesteldheid.*

Aan de kusten blijven door de hooge gebergten ontzettende dampen van de naburige zee hangen, en verzachten door het voortbrengen van menigvuldigen regen het ruwere klimaat van het noorden en het heetere van het zuiden. Over het algemeen is het klimaat van de westkust van Noord-Amerika veel zachter dan dat van de oostkust, eene verhouding welke men in Europa en Azië ook bespeurt. Astrakan in Zuid-Rusland heeft b. v. een veel minder zacht klimaat dan Nantes, ofschoon toch beiden op dezelfde breedte liggen, en terwijl in Nederland reeds alles heerlijk groeit en bloeit moet de Kamschadaal in Sint-Pieter-en-Paulshaven zich nog in zijne warme pels kleeden om niet van koude te verstijven.

Maar ook in *Californië* is het klimaat niet overal even aangenaam, want op de oostelijk gelegene hoogten verdwijnen reeds de voorregten van de oeverstreken; ja zelfs de hooge steppen worden door de gloeijende zomerhitte dikwijls onbewoonbaar gedurende verscheidene maanden. Daar nu deze steppen in *Neder-Californië* grootendeels het binnenste van het schier-eiland beslaan, zoo staat ook natuurlijk de vruchtbaarheid van deszelfs grond zeer verre achter bij die van het noordelijke gedeelte. In beide landen zouden echter nog altijd rijke oogsten de moeite van den vlijtigen landbouwer beloonen, wanneer er in het spaarzaam bevolkte land maar handen genoeg waren om den grond behoorlijk te bebouwen.

De luchtgesteldheid langs de uitgestrekte kusten, en in vele dalen komt overeen met die van Valencia in het oostelijke Spanje en van Italië; de menigvuldige noordwestenwinden matigen hier de warmte der zomers, even als de zuidenwinden, de gestrengheid der winters.

Over het algemeen kan de lucht in Californië tot de gezondste van Noord-Amerika gerekend worden, en onder de Indianen en de hier gevestigde blanken of Europeanen zijn de voorbeelden van vrij hoogen ouderdom niet zeldzaam, en de gele koorts, die geesel van de landen langs de kusten van de Golf van Mexico en van de West-Indiën is hier geheel onbekend.

6 *Voorthrengselen.*

Opper- of *Nieuw-Californië* bevat vele schoone, groote en kleine dalen, in welke men tabak, hen-

nip, katoen, olijven, oranjeappelen, wijn en alle andere vruchten van Europa aanbouwt. De wijn van Opper-Californië is niet minder goed dan die in Spanje, maar zij is minder bekend, omdat tot nog toe slechts weinig uitvoer van Californië heeft plaats gehad. De granen leveren eenen bijna fabelachtig grooten oogst, indien men slechts de moeite wil nemen den grond behoorlijk te bebouwen. Het land is rijk aan schoon timmerhout, hetwelk behalve voor huiswerk, ook zeer geschikt is om schepen te bouwen. Digte wouden bedekken de binnenwaarts gelegene heuvels en de meeste rivieroevers; en laurierboomen, plantanen, sycomoren (1) en verscheidene soorten van eikenboomen verheffen hunne trotsche kruinen naast reusachtige dennen- en pijnboomen, welke laatste somtijds eene hoogte van 150—200 voet bereiken en uitmuntende masten leveren kunnen, waarvan men later bij de digtere bevolking des lands en bij de levendigere scheepvaart ongetwijfeld veel voordeel zal kunnen trekken.

De wouden, welke gedeeltelijk nog niet door Europeanen betreden zijn, zijn vol doornachtige struiken, beladen met aangenaam smakende vruchten, welke naar Sint-Jans- of aalbessen gelijken; verder wilde witte en roode aardbeziën, frambozen, braambeziën en sappige weeke wortelen, welke den zwervenden Indianen tot voedsel dienen. Het is overigens zeer

(1) De sycomorus of moerbei-vijgenboom is vooral in Syrië, Arabië en Egypte zeer verbreid en wegens zijn digt, schaduwrijk loof, als ook wegens zijne vruchten, van groote waarde. Uit zijn hout, werden de kisten der mumiën, als ook het houten gereedschap vervaardigd, dat men in de mumiëngraven in Egypte vindt.

moeijelijk om zich door deze wouden een pad te banen, daar men elk oogenblik door struiken, dorens en slingerplanten wordt opgehouden, welke het doordringen uiterst bezwaarlijk maken.

In deze wouden vindt men ook de Yedra, een' heester, die even vergiftig is als de beruchte manschinellenboom. Men behoeft er slechts langs te rijden, zelfs op eenen afstand van verscheidene ellen, om er terstond de schadelijke uitwerkselen van op het ligchaam, hetwelk eenigermate opzwelt te gevoelen. Volwassenen deert het echter minder, maar bij kinderen is het menigmaal doodelijk geweest.

Oud- of *Beneden-Californië* is bijna in het geheel niet bebouwd, ofschoon de grond niet overal ondankbaar is, wanneer men moeste vlijt aan volharding paren wil. Het brengt dan in verscheidene dalen en langs de kusten alle graansoorten, peulvruchten, ooft, groenten, olijven en heerlijken wijn voort. In de zuidelijke, mits goed van water voorziene dalen teelt men vijgen, dadels, oranjeappels, suikerriet en den cactus; maar eigenlijke, door slaven bewerkte plantaadjes moet men hier niet zoeken, daar dit land zeer schraal bevolkt is en nog zeer weinig uitvoert, daar de havens van Neder-Californië nog zeldzaam door schepen bezocht werden.

Beschouwen wij nu, na het plantenrijk, de Californische dierenwereld.

Op de wijduitgestrekte vlakten van *Opper-Californië*, waar het gras, na vruchtbare regens dikwijls eene hoogte van $2\frac{1}{2}$ tot 3 ellen bereikt, weiden zeer groote kudden van rundvee, paarden en schapen. Verder talrijke scharen van antilopen, reeën en eene

bijzondere, alleen in deze oorden gevondene soort van herten, van de grootte van een gewoon paard, met horens, die 6 voet wijd en dikwijls 8 voet hoog zijn. De amerikaansche leeuw, ook puma of pagi genoemd en de amerikaansche tijger of de onze zijn er onbekend; daarentegen zijn hier de graauwe en bruine beeren, die echter zoo wreed niet zijn als hunne poolsche en russische broeders, de prairiehonden en de wilde katten zeer gewoon. In de rivieren zijn rivierotters, vele visschen en bevers, die hier nog ongestoord hunne kunstige woningen kunnen bouwen, daar zij tot nog toe nog weinig vervolgd werden; aan de kusten verschijnen dikwijls walvisschen, robben, zeepaarden, zeekoeijen, walrussen enz. wier traan in het vervolg een gewigtig voorwerp van den Californischen handel kan worden.

De zeeschildpadden vindt men er in groote menigte, welke men veelal vangt, door hen om te wenden, daar zij eenmaal op den rug liggende, een gemakkelijke buit der zeelieden worden; hunne eijeren leveren tevens eene smakelijke spijs voor den Indiaan op, welke echter den Europeanen minder smakelijk zou zijn, daar hunne verfijnde tong, zich kwalijk met den traanachtigen smaak kan verzoenen. Wijders vindt men er vele sardellen of anschovis. In de Rio Sacramento, de eenige bevaarbare rivier van geheel Opper-Californië vindt men ontzaggelijk groote zalmen en vele kleinere welsmakende visschen. Onder de weinige slangen, is slechts de ratelslang vergiftig; zij is echter klein, schuw en ontvliedt den mensch.

De dieren van *Neder-Californië* zijn bijna dezelf-

de als in *Opper-Californië*, behalve dat men hier nog het wilde Californische schaap in de bergen, en pareloesters en purpermosselen in de Golf van Californië vindt.

De jagt op herten, reeën, vossen, daarenboven in het zuiden op het Californische schaap en in het noorden op beeren, en de vangst van schildpadden, talrijke vischotters, bevers, visschen en pareloesters, maakten tot op de jongste tijden de hoofdbezigheid veler inwoners uit.

Eindelijk komen wij tot het gewigtigste gedeelte der voorbrengselen van Californië, namelijk tot het rijk der delfstoffen. Eerst sedert zeer onlangs, namelijk sedert Februarij des vorigen jaars, is het bekend geworden en zeer toevallig bij het maken van dammen voor eenen houtzaagmolen, die door water zou gedreven worden, ontdekt, dat de bedding en de oevers van de Rio Sacramento en eenige in haar uitloopende kleinere rivieren verbazend veel goud bevatten. Reeds vroeger was het bekend dat in *Opper-Californië* en *Nieuw-Mexico* voor niet langen tijd ontzaggelijk groote streken van rijk, goudbevattend vulkanisch land zijn ontdekt geworden, gelijk dit onder anderen CANNABICH in zijn in 1847 te Weimar uitgegeven *Lehrbuch der Geographie* meldt.

Nadat men nu eenmaal opmerkzaam was geworden op den grooten schat die hier nog onaangeroerd lag, heeft men den grond met meer naauwkeurigheid onderzocht en ook rijke zilvermijnen, kwikmijnen, platina enz. gevonden. Het goud dat hier in ontzaggelijke menigte gevonden wordt, verdient wel dat wij er wat langer bij stilstaan, daar het zoeken van

dit edel metaal het hoofddoel is van de meesten die zich derwaarts begeven zullen.

Het is zeer waarschijnlijk, dat de grond van *Opper-Californië* door vulkanische werking is beroerd geworden en dat daardoor zeer veel, dat tot nog toe in den schoot der aarde verborgen lag, meer boven aan de oppervlakte van den grond is gekomen. Niet anders ten minste laat het zich verklaren, hoe het goud, hetwelk men gewoonlijk uit diepe mijnen, niet dan met geweldige moeite en met vele kosten moet aan het daglicht brengen, hier zonder vele moeite tusschen de rotsspleten en in het zand der rivieren kan gevonden worden. Omstreeks welken tijd deze omwenteling van den aardbodem hier heeft plaats gehad, zal wel altijd verborgen blijven, daar vroeger het Mexicaansche gouvernement zich zeer weinig aan deze landen liet gelegen liggen, en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika eerst in den jongsten tijd in het bezit dezer streken zijn gekomen.

Meestal is het voldoende in Californië, om met spade en houweel den grond los te maken om stukjes goud te vinden, of het zand der rivieren uit te wasschen, om op eenen rijken goudoogst te kunnen rekenen. Dit wasschen, gelijk het in de rijke mijnen in het Uralische gebergte, hetwelk de grensscheiding tusschen Europa en Azië uitmaakt, geschiedt, willen wij hier wat nader beschrijven. Het Uralische goudzand hetwelk eene oppervlakte van 735 vierk. mijlen bedekt, vindt men zoowel in de bergaderen als in het zand der rivieroevers. Deze zand banken zijn waarschijnlijk puinen of overblijfselen van vroegere ge-

bergten, die door vulkanische werking uit een gespat zijn. Uit de bergaderen wint men het goud door stampen in kisten van gegoten ijzer, daar het stukslaan der steenen met hamers en houweelen veel meer tijd kost; daarna brengt men het tot zand gestampte erts op zoogenaamde waschhuiden, meestal bestaande uit langharige schapenvachten, waar het slijk en de ligtere deelen door het stroomende water weggespoeld worden, maar de zwaardere metaaldeelen tusschen de wol blijven hangen, waaruit zij dan later gemakkelijk als kleine korrels kunnen opgezocht worden. Het goud uit de zandbanken wordt ook somtijds door wasschen, met naar zeven gelijkende vaten, gewonnen. Nu en dan worden daar stukken gedegen goud van 8 tot 10 kilogrammen zwaar gevonden. In Californië heeft men ook reeds stukken aangetroffen van de grootte van eene gewone mansvuist; meestal hebben de stukjes echter de grootte van hagelkorrels.

De streek waar het goud in Opper-Californië en Nieuw-Mexico gevonden wordt, begroot men op 400 Engelsche mijlen of 130 uren lengte en 150 dergelijke mijlen of 50 uren breedte. Hier wordt de hoeveelheid goud als onuitputtelijk beschouwd en men meent dat honderdduizend menschen meer dan eene eeuw lang kunnen zoeken, zonder voor gebrek aan werk behoeven te vreezen. In Julij, Augustus en September jl. is reeds voor 500,000 dollars uit die streek verzonden, en de waarde van het goud wordt aldaar berekend op 16 dollars de once, van 8 op de mark. Hetzelve heeft eene fijnte van 22 karaat, volgens de opgave van de munt te Philadelphia, waar-

aan het congres der Vereenigde Staten eenig goud ter essaijering had toegezonden.

Zuiver goud kan iets gemakkelijker dan koper gesmolten worden. Op de oppervlakte toont het tot den staat der vloeibaarheid gebragte goud eene ligtgroene kleur; het verandert of vervliegt dan niet en kristaliseert bij het verkoelen tot korte vierzijdige piramiden. Naast het platina of witgoud behoort het goud tot de meest vuurvaste en onverstoorbaarste metalen, en bezit daardoor eene groote voortreffelijkheid boven het zilver, hetwelk deze eigenschappen niet in die mate bezit. Aan de lucht blootgesteld, ondergaat het geenerlei verandering, en zelfs in eene vochtige lucht behoudt het zijnen glans zonder den minsten schijn van roest aan te nemen. Het is wel niet zoo buigzaam als het zilver, maar daarentegen overtreft het alle bekende metalen inrekbaarheid, waarvan het geslagen goud en het gouddraad de overtuigendste bewijzen kunnen geven.

De beste kroezen om goud en zilver te smelten, komen uit Oberzell, een marktvlek, digt bij de stad Passau in de Beijersche provincie Neder-Beijeren aan den linker-oever van den Donau gelegen, en zijn in den handel, die er zelfs tot naar Peru, Chili en Mexico mede gedreven wordt, bekend onder den naam van Passauer smeltkroezen of tegels.

Daar men in *Opper-Californië* ook platina, zilver, en kwikzilver heeft gevonden is het zeker niet ongepast ook hier iets van elk dezer edele metalen te zeggen. Het platina of witgoud heeft bijna de halve waarde van het goud. Eerst in 1736, werd het in Peru aan de rivier de Pinto ontdekt. Het zuiverste platina is

zoo wit als zilver, maar minder glanzig en veel zwaarder; het is harder dan koper en naast het goud het rekbaarste der metalen. De edele eigenschappen van dit metaal als ook de moeijelijkheid om het te kunnen smelten, zijne vuurvastheid en onverstoorbaarheid door de meeste scheikundige bewerkingen, geven aan hetzelve eene zeer groote waarde, vooral voor scheikundige en natuurkundige werktuigen en andere voorwerpen, die eene groote duurzaamheid vereischen, en veel van het vuur te lijden hebben. Men wendt het voornamelijk aan tot smeltkroezen, scheikundige gereedschappen, lepels, tangen, blik, draad, standmaten, teleskoopspiegels, zinkgaten voor geweren en geschut, punten voor bliksemafleiders enz.

Ook worden sedert 1828 in Rusland platinamunten ter waarde van 3 zilverroebels à ongeveer *f* 1,80 elk en dus ter waarde van onze dukaten, geslagen. Daar echter de kosten van het munten te hoog zijn, kunnen zich de platinamunten in het dagelijksch verkeer niet staande houden, en daarom is men er onlangs ook weder van teruggekomen.

Het zilver, waarvan men ook rijke mijnen in *Opper-Californië* heeft aangetroffen, heeft eene glanzig witte, somtijds in het gele spelende kleur en is tienmaal zwaarder dan water. Het is brozer dan goud, weeker dan koper en na het goud het rekbaarste en buigzaamste metaal. Het smelt vroeger dan koper, wanneer het bruin gloeijend is, en vervliegt niet in stille lucht, terwijl een sterke luchtstroom en andere vluchtige stoffen zijne vervlieging bevorderen. Door hevig gloeijen in opene vaten of smeltkroezen komt er eene groenachtig bruine huid over en dit is tot

nog toe het eenige bekende zilveroxyd. Met zwavel verbonden zijnde kan men het gemakkelijker dan anders doen smelten; terwijl het zilver om tot sieraden, gereedschappen en munten gebezigd te worden met eene zekere hoeveelheid koper vermengd wordt, om het daardoor harder te maken. Veelal komt het zilver voor, verbonden met andere delfstoffen als met lood, koper, ijzer, zwavel, arsenicum enz., echter ook wel gedegen of zuiver als in Mexico, Peru, in het ertsgebergte in Saksen en aan het Hartsgebergte.

Het schijnt als of de natuur *Californië* met de edelste metalen boven vele andere landen der aarde heeft willen zegenen, daar men hier naast het goud, het platina en het zilver, ook het kostbare kwikzilver heeft ontdekt. Wij willen daarom nog met een enkel woord, het een en ander ook omtrent dit metaal aanstippen, wat voor den lezer wetenswaardig kan zijn, terwijl wij hen, die omtrent deze metalen, derzelver smelting enz. meer willen weten, naar scheikundige en andere werken moeten verwijzen.

Het kwikzilver vindt men in de natuur deels gedegen en gezwaveld, deels met leem en klei verbonden, maar alleen het gedegen kwikzilver en het vermiljoen of het gezwavelde kwikzilver zijn als eigenlijk kwikzilvererts te beschouwen. Het gedegen kwikzilver is wit als tin, ondoorzigtig, vloeibaar, en is 13 maal zwaarder dan water, het vermiljoen daarentegen, is rood als cochenille en maar 6 of 8 maal zwaarder dan water. De rijkste kwikzilver mijnen bevinden zich in Spanje, Illyrië, Beijeren, China, Californië, Mexico en Peru. Het wordt in den laatsten

tijd meer dan vroeger gebruikt in de geneeskunde, scheikunde, en voor natuurkundige werktuigen als Barometers, Thermometers enz.

7. *Bevolking.*

De bevolking zoowel van *Oud-* als van *Nieuw-Californië* was, vóór men elders wist welke schatten daar verborgen waren, en dus vóór zich gelukzoekers, handelaars en anderen zich derwaarts begeven hadden, uiterst gering, en staat ook nu nog in geene verhouding tot de grootte des lands. Men rekende immers voor *Neder-* of *Oud-Californië* op eene grootte van 2200 □ mijlen naauwelijks 14000 inwoners, eene bevolking, welke in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen op 1 □ mijl zich bevindt. De bevolking in dit gedeelte van *Californië* bestaat hoofdzakelijk uit, tot het Christendom bekeerde Indianen van den stam der Monquis, welke tot op de jongste tijden onder het knellende juk, der zich hier als zendelingen ophoudende monniken leefden. In het noordelijk gedeelte of in *Opper-Californië* leefden in 1847 op ongeveer 1500 □ mijlen 40.000 menschen, dus niet meer dan gemiddeld 27 inwoners op elke □ mijl, zoodat *Californië* tot de dunst bevolkte landen der aarde behoort. De inwoners van *Opper-Californië* bestonden, behalve ongeveer 3000 blanken, uit vrije en bekeerde Indianen van de stammen der Accastliers, Ecclemaches, Ikos, Escelen en andere, welke verschillende talen spreken, ofschoon ook door het verkeer met de monniken velen met de Spaansche taal niet onbekend zijn. Zij werden gedeeltelijk tot het Christendom bekeerd door

de Jezuiten, Dominikanen en Franciskanen, en onder de veelal drukkende bescherming dezer monniken, werden zij van hunne ongestadige, trage en onzindelijke leefwijze, tot grootere werkzaamheid en het geregeld bedrijf van akkerbouw en koophandel gebragt. Tot de hoofdzakelijkste voorwerpen van uitvoer, welke grootendeels naar de Sandwichs-eilanden en de Russische bezittingen in Noord-Amerika gingen, behoorden paarden, leder, graan, zeep en verscheidene vetwaren, paarlen en schildpadden.

Sedert *Opper-Californië* en *Nieuw-Mexico* door de Vereenigde Mexicaansche staten aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika afgestaan zijn, heeft er in zeer vele opzigten ten aanzien der bevolking en hare leefwijze eene groote verandering plaats gevonden en vindt er nog dagelijks plaats, daar de geheele maatschappelijke wereld daar bijna omgekeerd is. Er heeft zich namelijk bij de Indianen en de weinige blanken, die daar woonden eene nieuwe bevolking nedergezet, die men in het algemeen Anglo-Amerikanen noemt, omdat de groote massa dier lieden Amerikanen van Engelschen of Ierschen oorsprong zijn en ook meestal de Engelsche taal spreken. Reeds vroeger hadden zich wel eenige Noord-Amerikanen derwaarts begeven, en zich daar als handelaars of landbouwers gevestigd, maar toch nooit in groote hoeveelheid, daar men niet veilig onder de Indianen, die geheel onder den invloed der monniken leefden, kon wonen vooral indien men niet de Roomsch-Katholijke Godsdienst beleed; en ten andere, omdat de zendelingen moesten vreezen, dat zij, indien zich hier vele blanken bevonden, die zich zeker niet zoo gedwee on-

der hun juk zouden begeven, weldra veel van hun aanzien zouden verliezen. Daarenboven is de afgelegenheid van *Californië* zoo groot, dat men niet spoedig zou besluiten zich derwaarts te begeven, wanneer geene ruime gelegenheid voorhanden was om weldra eenig vermogen te verwerven.

Maar naauwelijks verbreidt zich de mare door Noord-Amerika en Europa, dat in *Californië*, vroeger niet gekende schatten van edele metalen ontdekt zijn, of honderden en duizenden begeven zich derwaarts, matrozen verlaten hunne schepen, krijgslieden hunne vanen, Indianen hunne geestelijken, landbouwers hunnen ploeg, herders hunne kudden om naar goud te zoeken of te graven, wat hier met geene groote moeite of kosten gepaard gaat, gelijk wij hierboven, bij de behandeling der delfstoffen, gezien hebben. Een natuurlijk gevolg hiervan is, dat alle andere werkzaamheden bij het goudzoeken moeten achterstaan, daar de akkers, de kudden en de weinige werkplaatsen verlaten zijn, en men de zorg hiervoor, aan hen die er lust toe hebben, heeft overgelaten. Naarmate nu meer gouddelvers zich derwaarts begeven en minder inboorlingen zich met landbouw en veeteelt bezig houden moet de prijs van alle levensbehoeften, gereedschappen, kleeding, huisraad en huisvesting, in één woord van alles, wat de mensch behoeft, tot eene vroeger daar ongehoorde hoogte, stijgen. Zij die zich zoo gemakkelijk verrijken, moeten al wat zij behoeven met goud betalen en zijn dan nog niet eens zeker van het benoodigde te zullen bekomen. Wel vonden eenigen spoedig meer goud, dan zij hadden durven hopen, maar wat baatte

dit velen, die minder gelukkig waren, en naauwelijks genoeg metaal gevonden hadden om hunne afgematte ligchamen met spijs en drank te kunnen verzadigen, nadat zij den ganschen dag eene brandende zon hadden moeten verduren, daar zij zich naauwelijks den tijd gunden om te rusten.

Deze hooge prijzen der meeste koopwaren in *Californië* hebben dan ook reeds vele handelaars en reeders in de Vereenigde Staten van *Noord-Amerika* en *Europa*, en hieronder ook in de *Nederlanden*, aangespoord om schepen uit te rusten en te bevrachten, ten einde passagiers en handelswaren derwaarts te voeren. Eene dergelijke onderneming belooft in zeer vele opzigten veel voordeel, daar door de zucht om het kostbare metaal te zoeken meest alle bedrijven stil staan; en daarenboven zullen zij, die veel vinden, gaarne aanmerkelijk hoogere prijzen, hetzij in gereed geld, hetzij in goud besteden, dan men op eenige andere markt ter wereld zal kunnen bedingen.

De voornaamste behoeften dezer goudzoekers zijn zeer waarschijnlijk de navolgende: Bijlen, hamers, spaden, houweelen, en andere werktuigen om den grond om te woelen; verder meel, kruidenierswaren, gedroogde vruchten, boonen, erwten, gedroogde visch, vaten azijn, wijn, bier, brandewijn en andere levensmiddelen; zeep, kaarsen, tabak, schoenen, laarzen en andere gemaakte boven- en onderkleederen; messen, scharen, vorken, lepels, allerlei huisraad en gereedschappen, ofschoon men in *Californië* zeker meer op sterkte dan op groote sierlijkheid zal zien. Nog zullen er noodig zijn: smeltkroezen in allerhande grootte, ofschoon niet al te groot, zoolang er zich

nog geene maatschappijen gevormd hebben, ten einde in het groot hier goud, platina, zilver en kwikzilver te doen opzoeken. Daar veel metaal volgens de jongste berigten tusschen de rotsen ingeklemd is, en men het er dus niet dan na ontzaggelijke moeite zou kunnen uithalen, zou, dunkt ons, het zenden van buskruid, om die rotsen te doen springen, geene ondankbare onderneming zijn. Immers in de beroemde kopermijnen bij de stad Falun in de Zweedsche provincie Dalekarlië, laat men bijna op iederen werkdag een gedeelte der rotsen springen, ten einde alsdan later des te gemakkelijker het koper te kunnen winnen. In de handen van onkundigen zou het echter zeer schadelijk kunnen zijn, daar men zelfs bij geoefende mijnwerkers in Engeland en Zweden, somtijds van ontzettende ongelukken hoort, die door onvoorzigtigheid of op eene andere wijze veroorzaakt zijn. Misschien zou het voor zoodanige lieden beter zijn zich van keggen of wiggen te bedienen, en deze met hamers in de spleten der rotsen te slaan, om zoodoende minder gevaarlijk, ofschoon niet zoo spoedig, erts te kunnen winnen. — Kleine ijzeren geldkisten zullen er misschien mede wel gewild zijn, daar ieder zeker gaarne zijn eigendom zoo veilig mogelijk zal willen bewaren. Zandzeven van koperdraad en varkenshuid zullen waarschijnlijk ook welkom zijn, ten einde ze in de zandstreken waar goud gevonden wordt, te kunnen gebruiken. Hoe spoediger men de bovengenoemde en andere zaken er heen voert hoe meer hoop op goeden uitslag men zal hebben, daar later welligt door grooten aanvoer de prijzen aanmerkelijk zullen verminderen.

Aan een ieder kunnen wij het in gemoede niet aanraden om zich naar *Californië* te begeven, daar zeker zeer velen van hen die zich reeds derwaarts begeven hebben, of zich er nog heen zullen begeven, zich deerlijk in hunne overspannene verwachting zullen bedrogen vinden. Het veiligst zou men het nog kunnen aanraden aan ongehuwde mannen in de kracht huns levens, b. v. tusschen 30 en 45 jaar, daar zij, die zich bij het goudzoeken aan weder en wind en ongewonen arbeid willen blootstellen, ten einde zich zoodoende spoedig te verrijken, voorzeker een krachtig gestel en eene vaste gezondheid dienen te bezitten. De verhuizing derwaarts verschilt in de meeste opzigten van die naar andere gewesten van Noord-Amerika, en wel hoofdzakelijk hierin, dat het kleinste gedeelte van hen, die zich naar *Californië* begeven willen, zich met akkerbouw en veeteelt zal bezig houden. De meeste gaan derwaarts, omdat zij zich voorstellen in weinige jaren zoo veel te zullen hebben overgewonnen, dat zij later een onbezorgd leven kunnen leiden; maar betrekkelijk weinigen zullen hun doel bereiken, daar waarschijnlijk velen in den bloei huns levens, ten gevolge der doorgestane vermoeijenissen, ontberingen en velerhande ongemakken zullen bezwijken of ten minste een zwak, ziekelijk ligchaam zullen rondslepen en met weedom aan den dag zullen denken waarop zij hun vaderland verlieten.

Dit is echter hoofdzakelijk toepasselijk op de gouddelvers, daar handelaars en anderen hiervan zooveel niet zullen te lijden hebben. Zij die er heen willen gaan, moeten ook niet onbemiddeld zijn, daar voor-

eerst de reis derwaarts betrekkelijk veel kost en ten andere omdat de meeste levensbehoeften en verdere benoodigdheden zeer veel duurder dan in Europa zijn, ten minste gedurende de eerste jaren, waarin weinig aan landbouw zal gedacht worden.

Behalve aan goudzoekers, zou men het ook kunnen aanraden aan akkerbouwers en allerhande handwerkslieden, vooral aan dezulken die de grovere handwerken beoefenen. Het beste zou het misschien zijn voor smeden, metselaars, timmerlieden, schoenmakers, kleermakers, bakkers enz. Voor ondernemende en niet onbemiddelde kooplieden is de hoop om wel te slagen ook vrij groot, daar de handel in het groot en klein zeker groote kansen van voordeel aanbiedt. Daar men ook reeds van ziekten onder de gouddelvers, die aan hunnen tegenwoordigen arbeid niet gewoon zijn, gehoord heeft, zouden geneesheeren hier, waar het nog zoo zeer aan geneeskundige hulp ontbreekt, met zegen kunnen werkzaam zijn en zeker met opene armen door de lijders ontvangen worden.

De taal die in *Californië* vroeger het meest gesproken werd, was de spaansche, welke door de moniken, die zich hier als zendelingen nedergezet hadden en grootendeels Spanjaarden waren, werd gesproken en ook onder de door hen tot het christendom bekeerde Indianen, was ingevoerd. Thans echter, nu zich hier zoo vele Noord-Amerikanen en Engelschen heen begéven, is het bijna een onontbeerlijk vereischte voor hen die derwaarts gaan om zich de engelsche taal eigen te maken, daar reeds velen zich beklaagd hebben, om onvoorbereid in de Ver-

eenigde Staten te zijn aangekomen en schandelijk misleid te zijn door hen, die zich als onderhandelaars opdrongen.

8. *Bestuur.*

Californië behoorde tot op de jongste tijden tot Mexico, maar thans maakt het een gebied uit van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en staat als zoodanig onmiddelijk onder het Congres te Washington, dat uit den Senaat en het huis der volksvertegenwoordigers bestaat, tot zoolang dat het eene plaats onder de staten kan innemen. Om hiertoe te geraken moet het eene gezeten bevolking van 70,000 zielen bezitten. Tot op dien tijd wordt het bestuurd door eenen civielen gouverneur, dien de President der Vereenigde Staten, thans de heer JAMES KNOX POLK, benoemd heeft. Deze gouverneur bestuurt ook het verkoopen der congreslanderijen, welke verdeeld worden in townships of stedelijke gebieden van 4 □ uren of 36 □ engelsche mijlen groot. Deze townships zijn weder verdeeld in 36 secties, van welke steeds de zestiende niet verkocht wordt, dewijl hare opbrengst moet dienen, tot bestrijding der kosten van het onderwijs, dat aan de kinderen der toekomende bewoners van het township gegeven zal worden. Iedere sectie is 640 acres groot welke twee maal ieder jaar geveild en voor 1¼ dollars ieder ingezet worden. De nederzetting of kolonisatie op zulken onbebouwden, vaak met digte wouden bedekten grond, maakt onophoudelijk groote vorderingen, en wordt deels door voortdurende landverhuizing uit Europa, deels door ondernemende inboorlingen onderhouden.

Eene bijzondere klasse van menschen is in Noord-Amerika ontstaan, welke het voortdringen in de wildernissen, het uitroeijen der wouden en de ontginning en eerste bezaaijing van den grond, tot hun handwerk gemaakt hebben, hetwelk zij onvermoeid voortzetten, terwijl zij steeds verder dringen, zoodra eene streek door hen voor de vaste landbouwers is voorbereid en veelal met groot voordeel verkocht wordt. Deze soort van menschen zijn de, in de Vereenigde Staten zoo beruchte en gevreesde *Backwoodsmen*, meest lieden die uit tegenzin in een beschaafd maar eentoonig beroep naar de wouden getogen zijn, om daar hun leven in eenen eeuwigdurenden strijd tegen de elementen, de Indianen en de wilde dieren, maar ook in de grootste onafhankelijkheid door te brengen, en deels jagers, deels houthakkers zijn. Deze *Backwoodsmen* zijn meestal verwilderde, bandelooze, maar zeer krachtige, verharde en moedige mannen, die in de wildernissen waar nog geene overheid bestaat, hoogstens slechts hunne gebruiken en gewoonten als wetten erkennen, maar overigens het volkomenste vuistregt uitoefenen. Na hen komen de vaste landbouwers welke regelmatige bouwhoeven aanleggen, zich in gemeenten vereenigen, dan steden aanleggen en zoodoende de nijverheid en met haar de beschaving bevorderen, tot dat eindelijk ook die streek de weldaden der staatsinrigtingen des Verbonds deelachtig wordt, ten laatste door opneming onder deszelfs staten.

Vele dier *Backwoodsmen* zullen op het vernemen van den grooten rijkdom van metalen, die in *Californië* zonder vele kosten en met betrekkelijk voor

hen geringe moeite gevonden worden, zich zeker derwaarts begeven hebben, om zich op eene veel spoedigere wijze dan tot nu toe het geval was te verrijken. Deze personen zullen in de meesten hunner die zich als goudzoekers naar *Californië* begeven, vijanden of ten minste benadeelers zien, en derhalve zeer gevaarlijke naburen worden; en dit zou eene reden te meer zijn om hen die zich voorstellen in *Californië* goud te zoeken of te delven zulks niet te sterk aan te raden. Men heeft ook reeds, daar de regering in dit gebied, gedurende den korten tijd dat het aan de Vereenigde Staten behoort, nog niet volkomen geregeld is, en er zich nog geene voldoende krijgsmagt hier bevindt om de orde en de rust te handhaven en de wetten te doen eerbiedigen, van plundering, ja zelfs van moord vernomen. Dit is een verschijnsel, dat dikwijls in landen, waar spoedig en op eene gemakkelijke wijze schatten verworven kunnen worden is waar genomen, waarvan onder anderen de voormalige bezittingen der Spanjaarden op het vaste land van Amerika tot een ijzingwekkend bewijs dienen kunnen. Aan deze wanorden in Californië zal echter, hopen wij, spoedig voor goed een einde door het Congres gemaakt en daardoor de veiligheid in die streken bevorderd worden. Handelaars, landbouwers en handwerkslieden hebben deze gevaren minder te duchten, daar zij niet zoo zeer den naijver zullen opwekken.

De heerschende Godsdienst in *Californië* was vroeger de Roomsch-Katholijke, die hier door de monniken ingevoerd en gestreng gehandhaafd werd. Sedert echter dit land een deel der Vereenigde Staten

uitmaakt is dit veranderd, daar de priesters hunne magt verloren hebben, en zich hier lieden, die andere gevoelens zijn toegedaan, in menigte zullen vestigen. De Vereenigde Staten erkennen ook geene heerschende kerk, bezoldigen geene geestelijken, bouwen geene kerken, maar laten dit aan de leden der gemeenten over, en bewijzen hun Christelijk karakter slechts daardoor, dat de meeste staten in hunne bijzondere wetgeving eene gestrenge viering van den Zondag vastgesteld hebben. Overigens gelt hier de bepaling dat ieder die aan éénen God gelooft, het burgerregt kan verwerven. Daar nu in *Californië* ieder zich meestal tot nog toe met zijne tijdelijke belangen heeft bezig gehouden, kan men hieruit ligtelijk opmaken, dat de Godsdienst zich hier niet in dien toestand bevindt, waarin zij zich in de oostelijke staten mag verheugen.

De taal die vroeger in *Californië* gesproken werd, was de Spaansche, maar thans is het de Engelsche, welke de eerste weldra zal verdringen, gelijk zij dit reeds in den staat Florida, die vroeger ook aan Spanje toebehoorde, gedaan heeft. De talen der Indianen kunnen hier weinig in aanmerking komen, daar zij slechts zelden door blanken aangeleerd en beoefend zijn geworden.

Het geld in Californië bestaat in dollars, welke ongeveer *f* 2,50 ieder waard zijn en in 100 cents verdeeld worden. Aan gouden munt zijn er stukken, Eagles genoemd, die 10, en halve die 5 dollars gelden.

9. *Plaatsbeschrijving.*

Daar Californië tot nu toe slechts door weinige

blanken en overigens door bekeerde Indianen (Indios fideles) en door wilde of vrije Indianen (Indios bravos) bewoond werd, bevatte het land weinig digt bewoonde plaatsen, daar vele Indianen nog in de wouden zwerven, en zich met jagen, visschen en het zoeken van wortels en eetbare kruiden bezig houden, zonder eene vaste woonplaats te kiezen. De eenige plaatsen, waar verscheidene woningen en andere gebouwen bij elkander staan, zijn de zendelingsposten (missiën) waar de monniken zich gevestigd en de bekeerde Indianen om zich vereenigd hebben, en tot welker bescherming tegen de wilde en veelal roofzuchtige Indianen, de presidios of forten met eene kleine bezetting voorzien, dienen moeten. Naar het aantal dezer presidios is het land in distrikten verdeeld, van welke men in *Neder-* of *het Mexicaansche Californië* 4 met 19 zendelingsposten aantreft; in *Opper-* of in het aan de Vereenigde Staten thans behoorende *Californië* zijn ook 4 distrikten, maar het aantal der zendelingsposten aldaar is onbekend. Daar velen met de inrigting van eenen Californischen zendelingspost of eener missie onbekend zullen zijn, laten wij hier eene korte beschrijving volgen.

In *Californië* zijn de zendelingshuizen allen naar een gemeenschappelijk plan gebouwd. Het gebouw sluit eene vierkante, met boomen beplante en met loopend water, somtijds ook met eene fontein voorziene, plaats in zich. De kerk, welke verscheidene duizende personen kan bevatten, staat aan de ééne zijde; aan de andere zijn de cellen der monniken, de werkplaatsen der smeden, timmerlieden, kleermakers, schoenmakers, wevers en de katoen- en

wolspinnerijen. De ziekenzalen en de scholen zijn in het stilste gedeelte van het gebouw, opdat niets de zoo noodige rust der zieken of den geregelden gang van het onderwijs zou kunnen storen. Het onderwijs wordt op eene aartsvaderlijke wijze gegeven: de kinderen der inboorlingen zitten te midden van die der blanken en ontvangen hier het eerste onderwijs in het lezen en schrijven, en verder in het gezang en de muzijk. De Indianen hebben voor de laatste zooveel natuurlijken aanleg, dat zij bij de kerkelijke feesten, die met grooten luister onder het luiden der klokken en het losbranden van het geschut gevierd worden, het orgel en alle muzijkinstrumenten spelen en het koraalgezang met eene juistheid aanheffen, die men te vergeefs in vele dorpen van Europa zal aantreffen. De Franciskanen zijn namelijk er altijd op bedacht geweest, bij hunne zendelingsposten eene troep goede muzikanten te hebben.

Rondom het zendelingshuis liggen de gebouwen voor den landbouw, als schuren, veestallen enz., en de woonhuizen der blanke wereldlijke personen en der Indianen. Vóór dat de burgerlijke regering in de plaats van het bestuur der zendelingen kwam, was het aantal der inboorlingen op iedere zendelingsplaats aanmerkelijk grooter dan thans. Toen waren op iederen zendelingspost twee monniken, die van den bisschop te *San Carlos de Monterey* afhingen. De oudste hield zich bezig met het bestuur der zaken in het gebouw en het godsdienstig onderwijs, en de jongste met de leiding van den akkerbouw. De gedoopte Indianen waren in afdeelingen

of horden verdeeld, die onder het opzigt van hunne Caziken of Alcalden arbeidden. Iederen zondag na de mis werd het werk voor de volgende week bepaald, en op zaturdag middag van de uitvoering der werkzaamheden verslag gedaan. Verscheidene zendelingsposten, zoo als die van *San Gabriel*, *San Diego* en *San Luiz* telden ongeveer 3000 Indianen die op 15 of 20 pachthoeven verdeeld waren. Het aantal van het, tot die inrigtingen behoorende vee, was verbazend groot; zoo bezat onder anderen in 1836 de zendelingspost *San Luiz* 80,000 stuks rundvee, 10,000 paarden en meer dan 100,000 schapen; de oogst bedroeg 12,000 fanegas of 7000 mud koren. Onder de monniken vond de billijkste verdeeling van den opbrengst der zendelingsposten plaats. De Indianen wisten, dat hunne welvaart naarmate van hunne vlijt vermeerderde; zij zagen de zendelingen aan al hunne werkzaamheden deelnemen, zich in even zulke grove stoffen kleeden, als zij zelve droegen, dezelfde spijzen gebruiken, en daarom was ook hunne achting en eerbied voor de monniken onbegrensd. Nadat echter, door de emancipatie der Indianen, de invloed der monniken verminderde, is een gedeelte der Indianen weder tot hunne zwervende en roofzuchtige levenswijs teruggekeerd, en nog slechts eenige weinige stammen bebouwen even als onder de zendelingen, hunnen grond.

Thans echter, nu vele duizenden zich naar *Californië* begeven hebben, en bij voortduring nog velen er heen trekken, zal hier veel veranderd zijn, en daar het in den jongsten tijd aan officiele berigten omtrent den stand der bevolking en het aantal

der bewoonde plaatsen ontbroken heeft, moet men zich met eenigzins oudere berigten te vrede stellen, die den toestand des lands in dien tijd aanwijzen.

De hoofdplaats van *Neder-Californië* is de presidio *Loreto* welke aan de oostkust, aan de Golf van Californië ligt en eene goede haven bezit. Verder zijn hier de zendelingsposten *San Jgnazio* in de nabijheid van den vuurspuwenden berg De los Virgines en *La Pas*, beide mede aan de Golf van Californië gelegen. Op de westkust langs den Grooten of Stillen Oceaan liggen de zendelings posten *Todos Santos*, *San Domingo*, *San Thomas* en *San Miguel*.

In *Opper-* of *Nieuw- Californië* liggen: *San Carlos de Monterey* de hoofdstad en een presidio met den zetel van den bisschop van *Californië*, aan den voet der Cordillera de Santa Lucia en aan de baaij van Monterey, met 600 inwoners. *San Diego* de zuidelijkste presidio van Opper-Californië met eene haven en 1700 inwoners; *Santa Clara* met 1400 inwoners; *Santa Barbara* een presidio; *San Luiz Obispo*; *San Rafael* met 800 inwoners, de noordelijkste zendelingspost van Californië; *San Francisco* een presidio, met eene uitmuntende haven aan de schoone baai van dien naam, met (in 1830) 1000 inwoners. Deze plaats zal zeker weldra de voornaamste van geheel Californië worden, en wel vooreerst wegens hare uitmuntende haven, welke eene veilige ligplaats voor de grootste schepen aanbiedt, om welke reden het congres der Vereenigde Staten dan ook besloten heeft hier eene oorlogshaven te vestigen, ten einde den Amerikaanschen handel, niet alleen hier, maar ook op andere punten van de Stille Zuid-

zee te kunnen beschermen; en ten andere en wel hoofdzakelijk, omdat hier het middelpunt is van de streek, waar men de kostbare metalen ontdekt heeft. Daarom zullen hier zeker binnen weinige jaren scheepstimmerwerven, oorlogsmagazijnen, handelspakhuizen, en andere gebouwen, in één woord, al wat dienen kan ten gerieve en ter bescherming der scheepvaart en van den Californischen handel verrijzen.

Een Nederlandsche consul is hier nog niet heen gezonden, ofschoon zulks zeer wenschelijk zou zijn, ter bevordering van de belangen der Nederlandsche handelaren, welke hunne schepen naar deze haven willen laten vertrekken en van de Nederlanders, welke zich hier zouden willen vestigen, hetzij om handel te drijven, hetzij met andere bedoelingen.

Op geringen afstand van de kust liggen in den Grooten Oceaan verscheidene groepen van onbewoonde, veelal met goede weiden bedekte eilanden, waar jaarlijks Amerikaansche en Russische schepen komen om zeehonden, walrussen en vischotters te vangen. In het kanaal tusschen het vaste land en de St. Barbara eilanden vertoont de oppervlakte van de zee verbazend groote zwarte vlekken, welke van de, aan den oever gelegene aardpek-bronnen komen, welker reuk men zelfs op eenen vrij aanmerkelijken afstand waar neemt.

De voornaamste dezer kleine eilanden zijn van het Noorden naar het Zuiden: de *St. Barbara-eilanden* waartoe behooren *Santa Inez*, *San Miguel*, *Santa Rosa* en *San Cruz*; verder *San Catilina*, *San Clemente*, *Cedros*, *San Marco*, de groep *Los*

Abreojos, *La Margarita* en de *Lobos-eilanden*. In de Golf van Californië liggen de eilanden *Cerralbo*, *Carmen*, *Santa Inez* en *Tiburon*, welk laatste op de kust van Sonora, voor den mond van de rivier Ascension gelegen, en door wilde Indianen bewoond is.

10. *Over de wijze om naar Californië te reizen.*

Er zijn hoofdzakelijk drie wegen, welke men kiezen kan, wanneer men zich naar *Californië* wil begeven. De eerste is over de landengte van Panama, de tweede langs Kaap Hoorn of door de Straat van Magellaan en de derde om de Kaap de Goede Hoop door den Indischen Oceaan en de stille Zuidzee naar *San Francisco*. Ieder' dezer wegen willen wij wat nader beschouwen en de voor- en nadeelen van dezelve kort opgeven.

De reis over de landengte van Panama is de kortste van allen, zoolang er nog geene regtstreeksche gemeenschap te land van Nieuw-York of Nieuw-Orleans naar *Californië* bestaat. Eene dergelijke gemeenschap zal waarschijnlijk nog niet spoedig daargesteld worden, omdat de landen aan de westzijde van de Missisippi zeer spaarzaam bevolkt zijn, en men ook niet, dan met verbazend veel moeite en groote kosten, eenen weg over het steile en hooge Rotsgebergte zou kunnen aanleggen.

De reis over Panama is wel korter, maar zeker kostbaarder dan die om Kaap Hoorn, daar dezelve in drie deelen plaats heeft en men ten minste twee schepen noodig heeft om die te kunnen volbrengen, als één in den Atlantischen Oceaan en de Caraïbische Zee en het tweede in den Grooten Oceaan. Eerst

gaat dan de reis naar *Chagres* of *Porto Bello*, kleine havensteden aan de Caraïbische Zee in eene ongezonde streek gelegen, van daar over de landengte van Panama naar de stad *Panama* en dan eindelijk naar *San Francisco*. Men raamt de kosten, indien men de reis over Nieuw-York neemt als volgt: van Rotterdam naar Nieuw-York 40 dollars, van daar op de eerste plaats der stoomboot naar Chagres 150 dollars, over de landengte naar Panama 20 dollars en dan van daar naar *San Francisco* 200 dollars; dus te zamen 410 dollars of *f* 1025. Wanneer men de tweede plaats op de stoomboot kiest is het 80 dollars, en met een zeilschip naar Chagres 130 dollars minder.

Behalve aan het overschepen der goederen, waar bij veel verloren, bedorven of ontvreemd kan worden, stelt men zich op de reis over de landengte van Panama ook bloot, aan de verstikkende hitte en de kwaadaardige koortsen, welke daar gedurende een groot gedeelte des jaars heerschen.

De reis om Kaap Hoorn is de verkieslijkste voor de reizigers die uit Nederland naar *Californië* willen vertrekken, daar zij zich in eene Nederlandsche haven kunnen inschepen en eerst in *San Francisco* het schip voor goed behoeven te verlaten. Daarenboven is dezelve voor het verzenden van handelsgoederen de geschiktste, daar er de minste kosten mede gepaard gaan en men ook voor geen verlies bij overschepen behoeft te vreezen. Langs dezen weg kan men ook met voordeel goederen voor andere havens aan de route gelegen medenemen, daar het betrekkelijk weinig oponthoud geeft en de eentoonigheid eener lange zeereis er door afgebroken wordt. De

havens die wij bedoelen zijn het eiland Madera, de Braziliaansche steden Bahia of Rio Janeiro en eindelijk Valparaiso en andere havens aan den Grooten of Stillen Oceaan.

Deze reis heeft echter ook hare onaangename zijde, daar men gewoonlijk slechts gedurende onze wintermaanden de Kaap Hoorn kan omvaren of door de Straat van Magellaan zeilen, daar in andere maanden, of sneeuw en ijs, of hevige stormen de reis zeer vertragen kunnen, daar er dikwijls weken voorbij gegaan zijn, eer men uit den Atlantischen Oceaan in den Grooten Oceaan gekomen is. Daarenboven moet men twee malen de linie passeren en dus zeer verschillende graden van koude en hitte trotseren, eer men aan de plaats zijner bestemming komen kan, hetwelk voor gestellen, die niet zeer sterk zijn, somtijds hoogst nadeelig is geweest.

De reis om de Kaap de Goede Hoop zal zeker door de minste reizigers gekozen worden, daar zij veel langer duurt en ook niet goedkooper dan de voorgaande is. Zij zal dus wel alleen door zulke handelaars gekozen worden, welke eerst te Batavia of elders in Oost-Indië, hunne schepen moeten laten lossen of laden en dan op de terugreis *San Francisco* willen aandoen.

Deze reis is behalve hare langdurigheid ook gevaarlijker dan de beide vorige, daar de Nederlandsche zeelieden thans weinig den Grooten Oceaan bevaren en derhalve weinigen met het vaarwater in die zee bekend zijn.

Geschiedenis
Grenzen en Grootte
Grondgesteldheid
Wateren
Luchtgesteldheid
Voortbrengselen
Bevolking
Bestuur
Plaatsbeschrijving
Over de wijze om

INHOUD.

Geschiedenis . . . . . Bladz. 3.
Grenzen en Grootte. . . . . » 4.
Grondgesteldheid . . . . . » 5.
Wateren . . . . . » 6.
Luchtgesteldheid . . . . . » 8.
Voortbrengselen. . . . . » 9.
Bevolking . . . . . » 19.
Bestuur . . . . . » 26.
Plaatsbeschrijving. . . . . » 29.
Over de wijze om naar Californië te reizen. . » 35.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

AGUS BUDI S.
TGL. 3-6-99

Prinsip/Jam

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

